

Kültürel Mirasın Kanuna Aykırı Eylemlere Karşı Korunması Hakkındaki Tavsiye Kararı No. R (96) 6, (COE, 1996)

Recommendation Nr: R (96) 6 on The Protection of the Cultural Heritage Against Unlawful Acts

19 Haziran 1996

Avrupa Konseyi

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü Madde 15.b'yi takip ederek,

Avrupa Konseyi'nin amacını üyeleri arasında daha büyük bir birliği başarmak şeklinde ele alarak;

19 Aralık 1954 tarihinde Paris'te imzalanan Avrupa Kültürel Sözleşmesini göz önünde bulundurarak;

3 Ekim 1985 tarihinde Gırnata'da imzalanan Avrupa Arkeolojik Mirası'nın Korunması Sözleşmesini göz önünde bulundurarak;

16 Ocak 1992 tarihinde Malta'da imzalanan (revize edilmiş) Arkeolojik Mirası'nın Korunması için düzenlenen Avrupa Sözleşmesini göz önünde bulundurarak;

23 Haziran 1985 tarihinde Delfi'de imzaya açılan Kültürel Mülkiyet ile ilgili Suçlar hakkında Avrupa Sözleşmesini göz önünde bulundurarak;

Silahlı Çatışma halinde Kültürel Varlığın Korunmasına ilişkin olarak 14 Mayıs 1954 tarihinde Lahey'de kabul edilen Unesco Sözleşmesi'ni; Kültürel Varlıkta Yasadışı İhracat, İthalat ve Mülkiyet Aktarımının Yasaklanması ve Önlenmesi Yöntemlerine ilişkin olarak 14 Kasım 1970 Paris'te tarihinde kabul edilen Unesco Sözleşmesi'ni; ve Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına ilişkin olarak 16 Kasım 1972 tarihinde Paris'te kabul edilen Unesco Sözleşmesi'ni göz önünde bulundurarak;

Roma'da 24 Haziran 1995 tarihinde imzalanan Çalıntı veya Yasadışı İhraç Edilmiş Kültürel Nesnelere Hakkındaki UNIDROIT Sözleşmelerini göz önünde bulundurarak;

Mimari mirasın hava kirliliğiyle fiziksel bozulmasını kontrol etmek hakkındaki Karar No. R (88) 5 ve mimari mirasın doğal afetlere karşı korunması hakkındaki Karar No. R (93) 9'u göz önünde bulundurarak;

Kültürel mirasın Avrupa kültürel geleneğinin zenginliği ve çeşitliliğine dair yeri alınamaz bir ifade oluşturduğunu hatırlatarak; Kültürel mirasın kanunsuz eylemler veya ihmallerle riske atılmakta olduğunu ele alarak; Bu tavsiyenin amaç bakımından önleyici olduğunu vurgulayarak;

Önlemenin öncelikle kültürel mirasa saygı duyarak muhafaza edilmesi hakkında sahipleri, profesyonelleri ve kamuyu eğitmek ve bilgilendirmekle ve kullanılabilir

bütün insan, fiziksel ve elektronik araçları kullanarak önlemeye çok disiplinli bir yaklaşımı cesaretlendirmekle ilgili olması gerektiğine ikna olarak;

Kanunsuz eylemler tarafından ortaya çıkarılan risklerin mümkün olabildiğince, kullanılabilir önleyici önlemleri bir araya getiren planlarla uyum içindeki kesin eylem ve acil durumlar için eylem planlarının oluşturulması yoluyla azaltılması gerektiğini ele alarak;

Uluslararası düzeydeki aktivitelerin özellikle çalışmaların yasadışı trafiği ve organize suçla mücadele etmek için atılan adımlarla bağlantılı olarak takip edilmesi gerektiğine dikkat çekerek; Özellikle Avrupa Birliği, UNESCO, UNIDROIT ve INTERPOL gibi diğer Uluslararası organizasyonların aktivitelerini akılda tutarak,

Üye devletlerin hükümetlerine, kültürel miras için koruma politikası ve toplam muhafazaları çerçevesi dâhilinde uygun olan bütün yasal, idari, finansal, eğitimsel ve başka önlemleri benimserken bu tavsiye ekinde oluşturulan prensipleri göz önünde bulundurmalarını tavsiye etmektedir;

Genel Sekreterliğe bu tavsiye metnini Avrupa Kültürel Konvansiyonu'na taraf üye olmayan devletlere iletmesi talimatını vermektedir.

Tavsiye Kararı No. R (96) 6 Eki

. Kapsam ve Tanımlar

1. Bu tavsiyenin amacına uygun olarak kültürel miras kültürel değeri ve anlamı açısından korunması ve gelecek nesillere aktarılması gereken bütün taşınır ve taşınmaz mülkiyeti ihtiva etmektedir.

2. "Yasadışı eylem" ifadesi kültürel mirası korumak için tasarlanan yasal gereklilikleri veya yasakları bozan her tür davranışa karşılık gelmektedir, özellikle suç yasası altında cezalandırılabilen eylemler bu tanıma girer; bu eylemlerin kasti veya kasti olması önemli değildir.

3. "Risk" belirli bir kanun dışı eylem veya bu gibi bir dizi eylemden kaynaklanması muhtemel, kültürel mirasa zarar verme veya kaybına neden olma olasılığı tahminidir.

4. "Risk incelemesi" kültürel mirası tehdit eden bütün risklerin tanımlanmasına ve tahmin edilmesine izin veren sistematik çalışmadır.

. Uygulama

1. Risk incelemeleri özellikle Granada Konvansiyonu'nun hükümleriyle uyumlu olarak kaydedilmesi gereken kültürel miras öğelerine uygulanmalıdır.

2. Listelenen öğelerin sahipleri veya bunların bakımından sorumlu insanlar risk incelemesi ihtiyacından haberdar edilmelidir.

3. Risk incelemesi eğer risk engellenemezse sonuç olarak ortaya çıkan zararı azaltmak için alınan önlemlerle birlikte risk oranını ortadan kaldırmak veya en azından azaltmak için tasarlanan önleyici önlemlere yol açmalıdır.

4. Risk incelemesi ve önleyici veya tepkisel önlemlerin uygulanması kültürel mirastan sorumlu olanlarla güvenlik uzmanları arasında işbirliğini gerektiren çok disiplinli bir yaklaşım temelinde olmalıdır. Kültürel mirasın görüleceği bağlamı göz önünde bulundurmalı ve bina ve sanat çalışmalarının bütünlüğüne saygı duymalıdır.

. Yasadışı Eylemlerle İlişkili Risk İnceleme Yöntemleri

0. Kültürel mirası koruma planlarının biçimi risklerin sistematik incelenmesiyle başlamalıdır. Bu iki aşamayı gerektirmektedir:

- üzerinde çalışılan miras ögesi için risklerin tanımlanması;
- tanımlanan risklerin ve sonuçlarının olasılığının tahmin edilmesi.

0. Herhangi bir özel riskten kaynaklanması muhtemel zararın hesaplanması aşağıdakileri hesaba katmalıdır:

- riskin meydana gelme olasılığı;
- riskin zarar veren sonuçlarının ciddiyeti.

0. Herhangi bir özel yasadışı eylemin olasılığını tespit etmede değişik etkenler ele alınmalıdır:

- fiziksel koşullar: ilgili miras ögesinin tipi, binanın doğası (müze, katedral vs.), konumunun karakteristiği ve mekanı, mevcut koruma vb.;
- binanın kullanım koşulları (açılış saatleri, ziyaretçi sayısı);
- miras ögesinin tarihi, kültürel ve sosyal değeri ve kendi içindeki finansal değeri,
- yasadışı eylemler, suç istatistiklerinin sıklığı vs. gibi sosyolojik verileri;
- yasadışı eylemlerin ve kullanılan belirli ekipmanın sorumlularının çalışma biçimi bilgileri;
- kamusal kurumların müdahale yolları: konum, önem, öncelik vb.

4. a. Yaygın olarak kullanılan risk inceleme yöntemlerine göre, her potansiyel yasadışı eylem dört yönlü bir olasılık ölçeği üzerinde sınıflanmalıdır (yüksek olasılık dışı, olasılık dışı, mümkün ve çok mümkün yasadışı eylem).

b. Bir eylemin sonuçlarının ciddiyetini tespit etmek için her kaybın tarihi, kültürel, ekonomik ve sosyal bakış açılarından yapacağı etkiyi tahmin etmek gereklidir. Böyle bir etki dört yönlü bir ciddiyet ölçeği üzerinde sınıflandırılmalıdır (önemsiz, önemli, çok ciddi ve yıkıcı sonuçlar).

0. Yasadışı bir eylemin olasılık derecesini ve risk derecesini bir araya getirmek yoluyla (4.a ve 4.b), gereken risk dört risk düzeyine ayrılabilir (düşük, orta, yüksek, feci risk).

0. Risk düzeyi tespit edildiğinde, çok disiplinli bir çalışma tarafı (ilgili miras ögesinden sorumlu olanlar, sivil güvenlik, polis, itfaiyeci gibi güvenlik uzmanları ve kamu hizmetleri sorumlusu) uygulanacak koruma önlemlerini tespit etmelidir.

IV. Yasadışı Eylemlere Cevap Vermek ve Bu Eylemleri Önlemek için Koruyucu Stratejiler

0. Etkili bir güvenlik politikası risk düzeyine uygundur, sonraki risk inceleme temelinde tespit edilmektedir.

0. Yasadışı eylemlerle ilişkili riskleri azaltmak için güvenlik politikası aşağıdakilerden oluşur:

- bir riskin meydana gelme olasılığını ortadan kaldırmak veya en azından azaltmak için tasarlanan önleyici önlemler (önleme planı);

- her tür olaydan meydana gelen zararı azaltmak için tasarlanan ve böylece miras ögesinin muhafazasını garanti eden tepki verici önlemler (acil plan).

Kullanılan araçların amacı yasadışı bir eylemin failinin gözünü korkutmak veya engellemek için engeller oluşturmak veya ihmâl sebeplerine işaret etmektir.

3. Önleyici plan üç tamamlayıcı görünümde oluşmaktadır: Kurumsal düzenlemeler, gözetim ve insan müdahale işlemleri ve organizasyonu, anahtarların sorumluluğu ve bunun gibi), fiziksel koruma (örneğin destekli kapılar, güvenlik camı, kasalar) ve elektronik gözetim (keşif, kontrol merkezi, nakil, kapalı devre televizyon, monitör erişimi, video gözetimi ve bunun gibi).

4. Acil plan kültürel mirası korumak amacıyla her tür yasadışı eylemin zarar verici sonuçlarını azaltmak için gerekli bütün önlemleri kapsamalıdır. Böyle bir plan kültürel mirastan sorumlu otoritenin girişimiyle oluşturulacaktır ve plan acil durumlara tepki vermek için gereken bütün teknik kuruluşları ve kaynaklarını kapsayan kurumsal bir kısım, acil durumlarda gereken farklı kurumlar arasındaki işbirliği ve bunların rolüyle ilgili bir kurumsal kısımdan (polis memurları, yangın hizmetleri, sanat çalışmaları kurtarma ekipleri ve iletişim ekipleri) kapsayacaktır.

5. Bu planlardan birisi yapıldığında, güvenlik düzeyinin, işe karışan riskle orantılı olup olmadığını değerlendirmek ve riskin kabul edilirliliğini oluşturmak amacıyla koruyucu önlemlerin etkililiğini kontrol etmek gerekecektir.

6. Teknik donanım yetkili ekip üyeleri tarafından periyodik kontroller ve düzenli sürdürme yoluyla çalışma düzeni içinde tutulmalıdır.

7. Acil planda gereken insanlar planın içeriklerinden haberdar olmalıdır, düzenli eğitim egzersizleri eylemlerine uyum katmalarını ve planın verimini test etmelerini sağlayacaktır.

8. Verimli risk idaresi bütün kurumlar arasındaki iyi işbirliği ve iletişime dayanan finansal, teknik ve insan kaynaklarının en iyi kullanımıyla ayırt edilmektedir.

V. Ekip Üyelerinin Eğitimi ve Kamu Bilincini Teşvik Etmek

0. Profesyonellerin, teknisyenlerin, kültürel mirasın parçasını oluşturan nesnelere sahipleri ve kullanıcılarının eğitimi hem kullanılabilir güvenlik yöntemleri yanı sıra risk idaresinin genel prensiplerine, hem de kültürel mirasın korunması için araçlara odaklanmalıdır.

0. Miras eğitimi aktiviteleri okulda ve okul dışı bir bağlamda geliştirilmelidir.

0. Bölgesel ve Uluslararası karşılıklı değişimler, mirasa karşı yasadışı eylemlerle ilgilenen profesyonellerin bilgisini artırması amacıyla desteklenmelidir.

0. Genel kamunun farkında olma durumunu ortaya çıkarma teşviki, kültürel mirasa saygıya ve ona karşı yasadışı eylemlerin önlenmesine odaklanmalıdır.

Öğrenci Çevirmen: Şelale Dalyan

Öğrenci Proje Asistanı: Yaşar Serkal Yıldırım

